

102/3
KISWAHILI
FASIHI
KARATASI YA 3
JULAI/AGOSTI 2011
MUDA: 2 ½

MTIHANI WA TATHMINI YA PAMOJA YA SHULE ZA WILAYA YA NYAMIRA

Hati ya Kuhitimu Elimu ya Sekondari Kenya. (K.C.S.E)

**Kiswahili
Fasihi**

MAAGIZO

- Jibu maswali **manne** pekee
- Swali la kwanza ni **lazima**
- Maswali hayo mengine **matatu** kutoka sehemu **nne** zilizobaki yaani, tamthilia, riwaya, Ushairi na fasihi simulizi.
- Usijibu maswali **mawili** kutoka sehemu moja.

Karatasi hii ina kurasa 4 zilizopigwa chapa. Watahiniwa ni lazima waangalie kama kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

SEHEMU YA A: HADITHI FUPI

MAYAI WAZIRI WA MARADHI: K.W Wamitila.

1. LAZIMA

“..... Ni.... Nisubiri kidogo mpenzi..... naja hivi punde... tuyamaliza uyasemayo.”

- a) Eleza muktadha wa dondo hili. (ala 4)
- b) Anayosema mnenewa yanaashiria matatizo yanayomkumba. Jadili kwa kutoa mifano kitabuni manne ya matatizo hayo ambayo pia ni matatizo yanayoikumba jamii. (ala.8)
- c) Ni vipi matatizo hayo yanavyoweza kusuluhishwa? (ala.8)

SEHEMU YA B : RIWAYA

S.A Mohamed : UTENGANO

Jibu swali la 2 au la 3

2. “ Shoga Futoni ni Futoni kweli, mambo yake ni mfutofuto, hakuna mtaji mkubwa hata hivyo kwa mimi na wewe.....”.
- a) Eleza muktadha wa dondo hili. (ala.4)
- b) Eleza jinsi njia alizotumia kujipatia riziki mnenewa zilivyomtia mashakani (ala. 10)
- c) Eleza jinsi mnenewa hakubadilisha maisha yake. (ala.6)

au

3. Huku ukitoa mifano onyesha jinsi mwandishi amefaulu katika matumizi ya mbinu zifuatazo za sanaa:
- (i) Rejea (ala.10)
- (ii) Sadfa (ala.10)

SEHEMU YA V: USHAIRI

4. **Soma shairi hili kisha ujibu maswali yanayofuata.**

UTII

Raia Mwema ni yule, aliyejaa utii,
Si ubishi na kelele, akanywalo hasikii,
Ni mwasi huyo jinale, achunguzwe kwa bidii,
Raia asiyetii, ni fisadi wa nchiye

Uonapo uhalifu, usambe huuzuii,
Ndio huo uvunjifu, kamawe huzingatii
Mwananchi mwadilifu,hilo halikadirii
Raia asiyetii, ni fisadi wa nchiye

Utii kama haupo,sheria haziagii

Imani huwa haipo, na mema hayatujii
Usalama hufa papo, mara nchi ikadhii
Raia asiyetii, ni fisadi wa nchiye

Nia za watu watano, ambazo hazififii
Uchao ni tangamano, si chusa hawachukii
Hushinda kumi na tano, ambao hawatulii
Raia asiyetii, ni fisadi wa nchiye.

Kila raia nchini, ni ile au ni hii
Anachisa wastani, ingawa haitumii
Hazuiliwi hanani, kusema hatumbukii
Raia asiyetii, ni fisadi wa nchiye.

Maswali.

- (a) Taja sifa mbili za raia Mtiifa. (ala. 2)
(b) Ni mambo gani ambayo hutokea wananchi wanapokosa utii? (ala.2)
(c) Eleza ubeti wa tatu kwa lugha ya nathari (ala. 4)
(d) Onyesha mbinu mbili zilizotumiwa ili kuonyesha uhuru wa mtunzi, kwa kutolea mifano. (ala.2)
(e) Hili ni shairi la aina gani? Toa sababu. (ala.2)
(f) Eleza muundo wa shairi. (ala. 4)
(g) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumiwa katika shairi. (ala.4)
(i) Mwasi
(ii) haziagii
(iii) Tangamano
(v) hisa

5. Soma shairi hili kisha ujibu maswali yanayofuata.

Wana –haramu

Hebu nikuulize mama Afrika
Kwa nini.....
Mimba changa ukajichukulia
Ya haramu sana ilotepetea
Ukaza wana walo jahilia
Wasiojijua, wala yao njia ?

Kuzurura ukamalizikia
Bila muruwa, heba kukupotea
Ukawa ganda la kupita njia
Usije maoni ya kuonelea?

Kwa nini.....
Ukaza kizazi kilo kiwete
Kilihasirika kwa wakati wote
Kilichopagawa kwa kingi kite

Hata utu wake ukakipotewa?

Ah moyo waumia!
Hupigwa na mshangao
Niwafikiriapo
Wale barobaro wanao.
Wasaliti wanati walo na vyeo
Walomdhidi magha mzazi wao
Kwa muradi wao.

Lakini sijali
Sijali kwani najua
Siku moja itawadia
Wanaharamu watajihalalia
Kila cha haramu kukuondolea
Na kukurakasa.....
Mama wasikia?
Hiyo siku ya siku itakapofika
Kila la dhuluma litajikatika
Na kila mahali utadhihirika
Mwisho wa salata na uharamia.....
Mama wasikia?

Maswali

- (a) mwandishi analalamikia mambo yapi katika shairi hili? (ala.5)
- (b) Mwandishi ametumia mbinu gani katika kutumia maneno. “Mama Afriaka?” Neno hili limetumika kumaanisha nini? (ala. 4)
- (c) Andika ubeti wa nne katika lugha ya nathari. (ala.4)
- (d) Eleza maana ya maneno yafuatayo: (ala 5)
- (i) jahilia (ii) Muruwa
(iii) Kilohasirika (iv) kite
(v) Barobaro.
- (e) Mtunzi anamaanisha nini anaposema, ‘ukazaa kizazi kilo kiwete?’ (ala. 2)

SEHEMU YA C : THAMTHILIA

KIFO KISIMANI: Kithaka wa Mberia

6. Huku ukitoa mifano jadili mambo mbalimbali yanayodhinisha ubaya wa utawala wa Mtemi Bokono. (ala. 20)

SEHEMU YA D: FASIHI SIMULIZI.

7. (a) Kwa kutoa mifano taja mambo yoyote manne yanayozua lakabu (ala.4)
(b) Jadili kwa kutoa mifano, umuhimu wa lakabu (ala.8)
(c) Eliza sifa zozote nne za lakabu (ala.8)

For More Free KCPE Revision Past Papers and answers
Visit <http://www.freekcpepastpapers.com>